

Peter Svetina: *Mudri Portugalac*

(Excerpt in Serbian)

Translated by Dragana Bojanić Tijardović

Contact of the translator: draganabojanictijardovic@gmail.com

Šesto poglavlje

Popeše se na most preko kojeg su prešli vojnici i most se produžio. Uzbočio se i produžavao sa svakim njihovim korakom.

Kad su već dugo hodali preko mosta na tlu se pojaviše slova. Mogli su da koračaju preko njih spelujući:

MERKAM DA ŠVISTANA NA MISTI, SE KULJA NAT NAMA NUOVA
PLACINDA.

„Šta bi to moglo da znači?“ pitao je Zumbul.

Anja Klara je razmišljala. Hodala je po rečima tamo amo, preskakivala slogove kao da se igra školice, čitala otpozadi, od sredine ulevo a zatim udesno, pa obrnuto. I opet razmišljala. Kad je sve razmislila, naslonila se na ogradu rekavši:

„Ne znam.“

Most su u tom trenu već prešli i oni stadoše na kaldrmu.

„Malo sam ipak umorna i noge me bolé“, reče Anja Klara.

„Ja o svom umoru ne bih trošio reči“, reče Zumbul.

Iza žive ograde dotrča klupica da mogu da sednu na nju.

„Ništa ne kažem, vekovi prodoše, čini mi se, od našeg poslednjeg obroka“, reče Zumbul.

„Pasja šapa, i meni bi dobro došlo da se malo potkrepim“, reče Anja Klara.

Uto ispod klupe izviri pasja glava:

„Žibiste kari natopičen hurek lili pokra suma zelenjadi no ovoci?“

„Udovoljićete nam neizmerno ako nam izvolite doneti bilo šta blagodatno za zub i utrobu“, reče Anja Klara.

„Šta je utroba?“ pitao je Zumbul.

„Želudac, stomak, škembe, crevnica, ako se ne varam“, odgovori Anja Klara.

„Obrazovana si“, s dubokim poštovanjem izjavi Zumbul.

Kučence je u pratnji zečeva, hermelina i kukavica stiglo u svečanoj povorci.

Donesoš se stočić obložen sendvičima, vrčićima soka od spanaća i vrčevima soka od ananasa. I još jedan stočić na kojem su bili čajnik sa dve šoljice i mramorni kolač:

Staviše sve pred Anju Klaru i Zumbula.

Oko svih je izrastao park a na mestu gde su Anja Klara i Zumbul sedeli pojavio se paviljon.

„Hutna najnaj!“ u horu rekoše donosioci i razbežaše se po parku.

Neki povadiše iz džepova zavežljaje koji porastoše i rasprostreše se u stolnjake. Spustiše ih na zemlju, na njima je već bila spremna užina. Ostali iz džepova izvukoše instrumente i naduvaž ih. Deca su trčala po pesku i jurila se između drveća. Kad su trčala prema bagremu smanjivala su se a kad su trčala prema hrastu uvećavala bi se. Kad su trčala oko šimšira postajala bi na nekoliko minuta mali mamuti, nezgodno se lomeći po travi u potrazi za loptom, jer zna se da svi mamuti traže loptu. A ako bi ih isprskala voda iz fontane, mogla su nekoliko minuta da lete iako nisu bila kukavice.

Nedaleko od Anje Klare i Zumbula stajao je hermelin duge sive brade i dok su gosti užinali recitovao pesmu:

Mi štal na pontje siko neža
polimarjan presvit nej ogunj skororon,
našitovan ot krila dolj do kneža
najastuk sen, no von no non porton.

„Kad bih umela da govorim kao majstori pevači rekla bih da smo zalutali u nebesa“, reče Anja Klara.

Zumbul je posle obeda otrčao od bagrema do hrasta i natrag. I smanjivao se i uvećavao i opet smanjivao i uvećavao.

„Sviraj!“ uskliknuo je.

Iznenada je iz tla nikao zvonik.

Dong! Dong! Dong! Dong! Dong!

Kroz park je tako lepo odzvanjalo da se telo ježilo od treperenja vazduha.

Hermelin i kukavice i psići i zečevi pospremiše svoje zavežljaje i izduvaše instrumente, zahvališe se bagremu i hrastu i mahnuše šimširu. Zatim pospremiše stočić i tanjiriće i šoljice i čajnik govoreći:

„Srdašce neka s vama bude ...“

A kad je u zemlju utonuo zvonik, pozdravio se i park. Anja Klara i Zumbul ostadoše sami na kaldrmi na koju ranije stupiše sišavši s mosta.

Šesnaesto poglavlje

„Idemo, zar ne?“ reče Zumbul

„Hvala lepo, hvala lepo, hvala lepo“, reče Anja Klara, blago se naklonivši najpre glavi koja se pretvarala da je statua, zatim Kolonjali na slemenu krova koji se takođe pretvarao da je statua, i zatvorenom prozoru iza kojeg je bio Mudri Portugalac.

Vrata bašte zatvoriše se iza njega i oni se nađoše na trgu nasred kojeg je stajao putokaz.

„Šta piše na njemu, vidiš li nešto?“ pitao je Zumbul.

„Moraćemo bliže“, odgovorila je Anja Klara.

Dok su stajali ispred njega videli su da iz putokaza vire tri ruke. Na prvoj je bila okačena cedulja: PRAVDA. Pokazivala je negde niz ulicu koja je počinjala kod arkada. Na listiću koji je bio okačen preko kažiprsta druge ruke (fuj, koliko je crnog imao iza noktiju, kao da je ruka Ceferinova!), pisalo je: NEPRAVDA. Ovaj pravac pokazivao je ka stepenicama koje su vodile od trga na gore. Na

kažiprstu treće ruke bila je okačena cedulja: ISTINA. Ruka je pokazivala pravo ka zidu kuće ispred sebe.

„Hm“, reče Anja Klara.

„Mene bi najviše interesovao ovaj zid“, reče Zumbul, „kad bih već mogao da odlučujem.“

„U redu“, reče Anja Klara i krene za Zumbulom prema zidu.

Zid se nije otvorio, nije se srušio. Stajao je uspravan. Kvak, kvak po kvaci. Zatvoreno, zatvoreno.

Tok, tok po vratima. Zatvoreno, zatvoreno.

Driiinn, driiinn na zvono. Zatvoreno, zatvoreno.

A mogućnost postoji, doći do kraja gde se nastavlja put, iako ponekad ide naokolo.

Zumbul je uzeo zalet i popeo se uza zid do prozora koji je bio otvoren.

Anja Klara je mala, i kad bi uzela zalet, pomislio je.

U međuvremenu Anja Klara je podigla kocku iz kaldrme, pa još jednu. Stala je na jednu a drugu stavila kao mali stepenik na prvu. Zatim je stala na drugu a prvu izvukla ispod druge i spustila je na prvu kao stepenik. I stala na prvu, pa ispod prve izvukla drugu i stavila na prvu kao stepenik i stala na drugu, i tako dalje, sve dok nije došla do prozora.

Držeći se za šapice uskočiše u sobu.

Zaustavio ih je saobraćajni znak. STOP.

Zumbul je skrenuo oko znaka.

„Hej!“ uskliknula je Anja Klara. „Piše Stop! Moramo da stanemo.“

„Ma kakvi“, reče Zumbul. „Piše: Stoj Idi Tu Naokolo.“

Krenuše naokolo i ugledaše na novom znaku strelicu koja je skretala udesno.

„Aha“, reče Zumbul, „znam“. Stao je uzneseno i uzneseno počeo da recituje:

„O, Vrbase, rečno drago, selo moje,
u kojemmo ga oćak ućas toji, d
az nanj aželj anj an e krenu
huda leķis vet.“

Strelica koja je pokazivala udesno pomerila se. Strelica- zmijica sišla je sa znaka i otpuzala prema rećici koja je šumećkala u daljini. Ali to ne beše rećica, bila je to voda koja je tekla iz oluka na ispucano betonsko dvorište pivnice. Muškarci bradonje-brkajlije već su skidali majice, navlačili kupaće oblizujući se na obali malog jezera.

Ispred jezera stajao je obrnuti znak. Ali kad staneš naglavaćke možeš da na njemu vidiš broj 50. Petica je pala ukrivo i kao puž sa kućicom puzala uz smreku goregore goregore. A nula sa otkotrljala oko same sebe i postajala sve jajastija, sve dok se nije pretvorila u jaje. Veliko jaje.

„Šta ćeš sad?“ pitala je Anja Klara. „Ja nemam kupaći. A jezero je ipak jezero.“

Zumbul poče da mumlja: „Po jezeru blizu Triglava ćamćić plovi tralala“, ćešćakući se po glavi, jer sad zaista nije znao šta da radi.

Jaje se prepоловило i nastadoše dva ćamćića. Zumbul uće u jedan a Anja Klara u drugi i otisnuše se od brega. Izmeću zaobljenih ostrvastomaka, izmeću divljih džunglibrada, izmeću stenabrķova ploviše i duvaše u jedra koja nisu imali, pa su ćamćići leteli kao munje po površini vode.

I munja rasvetli pokrajinu, olujni oblaci se skupljahu a u daljini se ću grmljavina.

Kao što automobili skupljaju ispred semafora,
motor hući, po gasu noga gazi,
oblaci dima iz auspuha kuljaju do plafona,
raste jeka i buka i vri vrela,
životinje divlje su spremne da skoće ukoso,
da navale, da oslobode nagomilani gnev,
tako se na nebu nagomilala gomila oblaka
da sada preći da će smoćiti oposuma.

„Jadni mali oposum“, reće Anja Klara i podiže ga u ćamac.

Ali to je bio samo trik. Oposum se pretvorio u ogromnu pošast i skoćio na Anju Klaru da je proguta.

„Ej, mrcino, ostavi je!“ zaurao je Zumbul u susednom čamčiću.

Čudovište je iznenađeno zastalo usred željenog zalogaja.

„Kako to znaš?“ reče iznenađena i vrati Anju Klaru u čamčić. „Dozvolite, zovem se Štefica Mrcina.

Izvinite zbog neprijatnosti, veoma mi je žao. Duboko žalim, kao što je duboka tuga u tužnim očima.“

„Ko ima tužne oči?“ pitala je Anja Klara.

„Tugomir“, odgovorila je Štefica Mrcina.

„Treba li da ga upoznamo?“ pitao je Zumbul.

„Treba, ne treba“, reče Štefica Mrcina. „I onako svako plovi pored njegovog ostrva na kojem sedi tužnog pogleda. Ali ako dugo gledaš u njegove tužne oči možeš se utopiti u njima. Ja sam se već jednom utopila. Onda je teško isplivati. Mogu li negde da vas odvučem?“

„Na drugu stranu jezera, moliću“, reče Anja Klara.

75

Sitna ženica obesila se na njen prst i zaljuljala se na njemu.

„Drago mi je, ja sam Mandra Gora“, reče. „A tamo su naše koleginice. Mandra Dola, Mandra Preka, Mandra Ispoda, Mandra Iznada, Mandra Okola i Mandra Izza.“

(Usput: duplo z u Izza izgovara se kao jedno dugo z, svakako drugačije nego u Vladi Rizzi!)

Sve Mandre stadoše u jedan red i zapevaše:

„Mi smo skupljačice slogova:
Što ostane, što se baci,
Što se sklumpa, što odbaci,
sve skupljamo slogove
i stavljamo u reči!“

„A šta radite s njima?“ pitao je Zumbul.

„Imamo brdo klijenata: psiće, hermeline, zečeve i kukavice. Dolaze kod nas s kolicima, s vozićima, natovare zalihe i odvoze“, rekla je Mandra Izza.

„Znači, tako!“ reče Anja Klara. Sad je razumela zašto ni kod psićahermelinakukavicazečeva ništa nije razumela.

„Jasno“, reče Zumbul, misleći slično kao Anja Klara.

„A gradimo i železnicu za prevoz slogova“, reče Mandra Dola.

Po šumskom tlu od vezanih smrekovih iglica postavljene su šinice koje su vodile pored putića kojim su inače u šumu dolazili psići, hermelini, zečevi, kukavice i zečići.

Zapravo put nije bilo teško pratiti kad si jednom znao šta se prevozi odatle tamo: slogovi koji su padali sa prepunih vozića i kolica nicali su usput kao plavi cvetići po livadi pored tragova točkova. Pa se moglo čitati:

uh
aha
i
avra
uča
eka
lis
kos
mel
cvrc
krolj
šklop
stim

Nećemo nabrajati sve.

Ali kad su Anja Klara i Zumbul pored puta pročitali izgubljeni slog trg, ponovo se nađoše na trgu ispred putokaza.